

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **S. M.**, zastoupený Mgr. Františkem Drlíkem, advokátem se sídlem Nám. Míru 9, Šumperk, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, Jeremenkova 40a, Olomouc, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. KÚOK/89035/2008/OSV-SP/481/SSP-104, o námitce podjatosti vznesené vůči soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Janě Záviské,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Ostravě JUDr. Jana Záviská **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodnutí ve věci žaloby proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. KUOK/89035/2008/OSV-SP/481/SSP-104, vedené pod sp. zn. 38 Cad 40/2008.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 11. 12. 2008 se žalobce domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce v Šumperku, pracoviště státní sociální podpory, pobočka Zábřeh, ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2482/8/SUC-1/2, kterým byla žalobci poskytnuta dávka státní sociální podpory - příspěvek na bydlení ve výši 765 Kč měsíčně ode dne 1. 7. 2008 do 30. 6. 2009.

Krajský soud usnesením ze dne 3. 3. 2009, č. j. 38 Cad 40/2008 - 15, ustanovil zástupcem žalobce pro řízení o žalobě Mgr. Františka Drlíka, advokáta se sídlem Nám. Míru 9, Šumperk. Usnesením ze dne 20. 4. 2009, č. j. 38 Cad 40/2008 - 19, vyzval krajský soud žalobce k doplnění žaloby (toto doplnění bylo krajskému soudu doručeno dne 7. 5. 2009). Poučením ze dne 8. 6. 2009 informoval krajský soud žalobce o jeho procesních právech ve smyslu § 36 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), o platném rozvrhu práce a také o možnosti vznést námitku podjatosti ve smyslu § 8 odst. 5 s. ř. s. Konečně přípisem ze dne 8. 6. 2009, č. j. 38 Cad 40/2008 - 31, krajský soud žalobce požádal o vyjádření, zda souhlasí, aby ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. bylo o věci samé rozhodnuto bez jednání.

Podáním ze dne 17. 6. 2009, doručeným krajskému soudu dne 19. 6. 2009, uplatnil žalobce námitku podjatosti vůči soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Janě Záviské, která bude o jeho věci rozhodovat. Žalobce konkrétně uvedl, že „*vznáší námitku proti JUDr. Janě Záviské, která jedná jako vyloučená soudkyně v téže věci*“. Svůj návrh doložil kopií rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2009, č. j. 38 Cad 26/2006 - 56 a rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2008, č. j. 4 Ads 17/2008 - 74.

Žalobce odkázal na obsah podané kasační stížnosti ze dne 5. 6. 2009 proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2009, č. j. 38 Cad 26/2006 - 56. Uvedl, že proti JUDr. Janě Záviské bylo podáno trestní oznámení a rovněž byl na Okresní soud v Ostravě podán návrh na zbavení způsobilosti k právním úkonům JUDr. Jany Záviské. Zároveň žalobce „poučil“ soud, že ve věci jej zastupující advokát není účastníkem řízení, „pouze poskytuje právní služby“.

Podle platného rozvrhu práce Krajského soudu v Ostravě pro rok 2009 má být daná věc projednána samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou. Ve svém vyjádření k podané námitce jmenovaná soudkyně konstatovala, že se necítí být podjata, neboť nemá žádný osobní vztah k žalobci ani k věci samotné.

Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však *nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by soudce mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít také o vztah ekonomické závislosti. Takové důvody zjevně dány nejsou.

Žalobce však možnou podjatost spatřuje v tom, že proti soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Janě Záviské podal trestní oznámení a návrh na zbavení způsobilosti k právním úkonům. Je možné přitom přiznat, že tyto skutečnosti by za určitých okolností mohly založit (subjektivní) negativní vztah soudce k žalobci, který by mohl vyvolat pochybnosti o podjatosti soudce a nestrannosti soudního rozhodování.

Z vyjádření jmenované soudkyně však nevyplývá, že by např. podáním trestního oznámení získala poměr k věci, účastníkům řízení či jejich zástupcům, který by ji vylučoval z dalšího rozhodování. Jinými slovy, z příslušných vyjádření nelze dovodit, že by podání trestního oznámení založilo negativní vztah dotčené soudkyně k žalobci, který by ovlivnil další rozhodování této soudkyně. V tomto směru lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2009, č. j. Nao 36/2009 - 49, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že „*soudce ve výkonu své veřejné funkce musí být připraven na konfrontaci s byt' i nedůvodnou a nepodloženou kritikou a na nikoliv přátelské jednání účastníků, aniž by jej tyto skutečnosti automaticky vyloučily z projednání a rozhodování věci*“. Ve vztahu k podanému trestnímu oznámení účastníkem řízení proti soudci dospěl ve stejném usnesení Nejvyšší správní soud k závěru, že podá-li účastník řízení podnět k prošetření trestného činu, jehož se měl dopustit soudce rozhodující v jeho věci, nezaloží to zpravidla bez dalšího důvod pro vyloučení tohoto soudce z projednávání a rozhodování v dané věci. Jak Nejvyšší správní soud uvedl dále, „*opačný přístup by mohl velmi snadno vyústit*

v možnost účastníků ovlivňovat složení ve věci rozhodujícího senátu např. podáváním byl' i zcela zjevně a zřejmě nedůvodných trestních oznámení, která by pak automaticky vedla k vyloučení soudce.(...) Podání trestního oznámení na soudce účastníkem pro jeho rozhodovací činnost jistě může za určitých okolností v soudci vyvolat nepřátelský postoj vůči tomuto účastníku. Na druhé straně lze jen těžko uzavřít, že tato skutečnost vždy a automaticky vyvolá negativní vztah soudce k účastníku řízení. V tomto směru se však posouzení jednotlivých případů vyzpívá zobecnění a vždy se bude odvíjet od vážení různých skutečností, pojících se s konkrétní věcí.“ Obdobné závěry lze podle názoru Nejvyššího správního soudu v dané situaci vztáhnout i na případ podání návrhu na zbavení způsobilosti k právním úkonům soudce účastníkem řízení.

V nyní posuzované věci není zřejmé, že by jmenovaná soudkyně krajského soudu v souvislosti s podáním trestního oznámení a návrhu na zbavení způsobilosti k právním úkonům získala negativní vztah k žalobci, který by ji vylučoval z dalšího rozhodování.

K další námitce stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že z jím předložených podkladů nevyplývá, že by se JUDr. Jana Záviská ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. podílela na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Z předložené kopie rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2009, č. j. 38 Cad 26/2006 - 56, vyplývá pouze to, že JUDr. Záviská rozhodovala jako samosoudkyně ve věci žaloby S. M. proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 3. 7. 2006, č. j. KUOK/66094/2006/OSV-DS/7025/SD-124. Zjevně se tedy jednalo o jinou věc, než která je posuzována v nynějším řízení (obdobné závěry pak lze dovodit i z předloženého rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2009, č. j. 4 Ads 17/2008 - 74, kterým Nejvyšší správní soud zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 12. 2007, č. j. 38 Cad 15/2005 - 44, kterým krajský soud žalobci neustanovil zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 2. 5. 2005, č. j. KUOK/9881/05/OSV-DS/7025/SD-80) a namítaný důvod podjatosti nelze v daném případě zjistit. Jak již bylo řečeno, důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v jeho rozhodování v jiných věcech.

Nad rámec věci pak Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že je zřejmé, že účastníkem řízení je S. M., a nikoli jeho advokát, Mgr. František Drlík. Na tom pochopitelně nic nemění ani to, že právní zástupce žalobce doplnění žaloby ze dne 5. 5. 2009, doručené krajskému soudu dne 7. 5. 2009, formuloval v první osobě. Postup právního zástupce je zcela obvyklý a vyjadřuje pouze to, že příslušné podání podal v zastoupení žalobce (což nakonec vyplývá i ze záhlaví předmětného doplnění), nikterak se tím však sám nestává účastníkem řízení.

Na základě výše uvedeného pak Nejvyšší správní soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2009

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu